

Sygn. akt IV CZ 39/19

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa J. W.

przeciwko M. S., T. S. i M. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 czerwca 2019 r.,

zażalenia pozwanych

na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 5 marca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

J. W. domagał się zasądzenia od M. S. kwoty 85 615,48 zł tytułem naprawienia szkody powstałej na skutek nieuwzględnienia w podziale funduszy masy upadłości Przedsiębiorstwa C. S.A. w upadłości likwidacyjnej w R. wierzytelności Spółki „C.” Sp. z o.o. z ustawowymi odsetkami.

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2016 r. oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Ustalił, że powód w okresie od dnia 1 października 2010 r. do dnia 31 marca 2014 r. był zatrudniony na stanowisku doradcy do spraw organizacyjno -

prawnych w C. Sp. z o.o. W okresie od października 2011 r. do marca 2013 r. J. W. nie otrzymywał wynagrodzenia za pracę. Sąd Rejonowy w R. wyrokami zaocznymi z dnia 12 stycznia 2012 r., z dnia 22 marca 2012 r. i z dnia 17 października 2012 r. zasądził od C. Sp. z o.o. w P. na rzecz J. W. kwotę 30 000 zł brutto, trzykrotnie kwoty po 2 500 zł netto oraz kwotę 15 000 zł netto tytułem zaległego wynagrodzenia za pracę z ustawowymi odsetkami. Sąd Rejonowy w R. nakazem zapłaty z dnia 6 maja 2013 r. wydanym w postępowaniu upominawczym nakazał C. Sp. z o.o. w P., aby zapłaciła na rzecz powoda kwotę 22 500 zł netto z ustawowymi odsetkami. Powód nie występował z wnioskami o wszczęcie egzekucji na podstawie wymienionych tytułów egzekucyjnych zaopatrzonych w klauzulę wykonalności. M. S. pełni funkcję syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa C. S.A. w upadłości likwidacyjnej w R.. W toku postępowania upadłościowego wierzytelność Towarzystwa Finansowego „S.” w K. w kwocie 1 041 026,71 zł została zabezpieczona hipoteką na prawie użytkowania wieczystego gruntu położonego w P. przy ul. S. W wyniku sprzedaży w drodze egzekucji prawa użytkowania wieczystego oraz prawa własności budynków, budowli i urządzeń ten wierzyciel otrzymał zgodnie z planem podziału kwotę 919 037,35 zł, ograniczył o tę kwotę wierzytelność zgłoszoną do masy upadłości, wobec czego w planie częściowego podziału funduszy masy upadłości na jego rzecz pozostała kwota 121 989,36 zł. Sędzia Komisarz w Sądzie Rejonowym w R. postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2013 r. zatwierdził plan podziału funduszy masy upadłości.

Sąd Okręgowy uznał, że odpowiedzialność syndyka ma charakter deliktowy stosownie do art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 ze zm.; dalej: „pr. up.”) w związku z art. 415 k.c. Podkreślił, że powód nie przytoczył w toku procesu okoliczności faktycznych ani dowodów, które wskazywałyby na istnienie adekwatnego związku przyczynowego w zakresie przypisania pozwanemu odpowiedzialności odszkodowawczej. Wskazał, że powód dysponował tytułami wykonawczymi wobec „C.” Sp. z o.o., zaś prowadzone przez pozwanego postępowanie upadłościowe dotyczy „C.” S.A. w R., to nie sposób dopatrzeć się adekwatnego związku przyczynowego między działaniami syndyka a brakiem zaspokojenia wierzytelności powoda z tytułu zaległego wynagrodzenia. Zaznaczył, że bezsporny pozostawał

fakt spłaty wierzyciela TF „S.” Sp. z o.o. przez „C.” Sp. z o.o. na podstawie art. 518 k.c. Nie podzielił stanowiska powoda, jakoby „C.” Sp. z o.o. nie była zobowiązana do ponownego zgłoszenia swojej wierzytelności do planu podziału sporządzonego przez syndyka. Wyjaśnił, że według art. 254 ust. 1 pr. up. zmianę wierzyciela po zgłoszeniu wierzytelności uwzględnia się na liście wierzytelności tylko wtedy, gdy została stwierdzona dokumentem urzędowym lub niebudzącym wątpliwości dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym i gdy zmiana wierzyciela została zgłoszona syndykowi przed przekazaniem listy wierzytelności sędziemu komisarzowi. Stwierdził, że skoro lista wierzytelności została zatwierdzona przez sędziego komisarza postanowieniem z dnia 26 września 2007 r., a do tego dnia syndyk nie otrzymał informacji o zmianie wierzyciela, uniemożliwiło to mu uwzględnienie wierzytelności „C.” Sp. z o.o. na sporządzonej liście wierzytelności. W konkluzji przyjął, że skoro powód doradzał prawnie Prezesowi Zarządu w kwestiach m.in. możliwości umieszczenia wierzytelności „C.” Sp. z o.o. na liście wierzytelności, to swoim nieudolnym zachowaniem sam przyczynił się do powstania szkody w swoim majątku.

Powód wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 7 lipca 2016 r. zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. z uwagi na śmierć pozwanego M. S., a postanowieniem z dnia 9 lutego 2018 r. podjął zawieszone postępowanie z udziałem po stronie pozwanej następców prawnych pozwanego M. S.: M. S., M. S. i T. S. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2018 r. wyznaczył do rozpoznania sprawy Sąd Apelacyjny w (...).

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 5 marca 2019 r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego, gdyż uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.). Podkreślił, że podstawą żądania powoda jest art. 160 ust. 3 pr. up., który przewiduje odpowiedzialność na zasadzie winy (art. 415 k.c.). Dlatego też przyjął, że należało ustalić wystąpienie wszystkich przesłanek odpowiedzialności syndyka. Wskazał, że Sąd Okręgowy swoich stwierdzeń w ogóle nie odniósł do okoliczności powoływanych przez

powoda. Wyjaśnił, że błędny jest pogląd, iż istota sporu sprowadzała się do okoliczności obowiązku uwzględnienia przez pozwanego syndyka podmiotu trzeciego (C." Sp. z o.o.) w miejsce spłaconego wierzyciela (TF „S.” Sp. z o.o.) z urzędu na liście wierzytelności i możliwości zastosowania art. 254 pr. up. w związku z art. 518 k.c., gdy według powoda pozwany powinien z urzędu uwzględnić „C.” Spółkę z o.o. w miejsce spłaconego wierzyciela - TF „S.” Spółki z o.o., ale nie na liście wierzytelności, a w planie podziału funduszy masy upadłości, jako ten podmiot, który wstąpił w prawa spłaconego wierzyciela hipotecznego już po sporządzeniu listy wierzytelności. Uznał, że w niniejszej sprawie istniały podstawy do zastosowania art. 355 pr. up., zaś syndyk wiedział o częściowym zaspokojeniu TF „S.” przez „C.” i dokumentach to potwierdzających, które uznawał za miarodajne.

Pozwani wniesli zażalenie na wyrok Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że w postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez Sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie mogą być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia ani merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych przez sąd drugiej instancji podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Omawiane zażalenie nie jest bowiem środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku ani prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnymi, lecz zażalenie to jest skierowane

przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnej (zob. m.in. postanowienia z dnia 12 grudnia 2013 r., V CZ 75/13, niepubl., z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013 r., nr 3, poz. 41, z dnia 16 maja 2013 r., IV CZ 31/13, niepubl. i z dnia 21 czerwca 2013 r., I CZ 48/13, niepubl.).

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl., z dnia 27 czerwca 2014 r., V CZ 41/14, niepubl. i z dnia 3 czerwca 2015 r., V CZ 115/14, niepubl.).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy zaniechał dokonania ustaleń i ocen prawnych, dotyczących przesłanek odpowiedzialności deliktowej syndyka, wychodząc z założenia, że powód dysponował tytułami wykonawczymi wobec „C.” Sp. z o.o., zaś prowadzone przez pozwanego postępowanie upadłościowe dotyczy „C.” S.A. w R.. Sąd Apelacyjny natomiast dokonał całkowicie odmiennej wykładni przepisów prawa upadłościowego, co doprowadziło go do wniosku, że niezbędne jest zbadanie wszystkich przesłanek odpowiedzialności deliktowej syndyka. W tej sytuacji niewątpliwie miał podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c.).